

- чи створені умови матеріально відповідальним особам для забезпечення збереження матеріальних запасів, чи є приміщення, де зберігаються матеріальні запаси, шафи, сейфи тощо;

- чи обладнані приміщення пожежно-охоронною сигналізацією;

- чи призначена наказом керівника підприємства постійно діюча комісія для проведення перевірки збереження і списання матеріальних запасів;

- чи проводяться на підприємстві інвентаризація і вибіркові перевірки за збереженням матеріальних запасів, чи оформлені їх результати; яких заходів вжито до винних у випадку виявлення нестачі матеріальних запасів, у якому стані перебувають ваговимірювальні прилади [2, с. 134-135].

Література.

1. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. К.: Каравела, 2004. 568 с.

2. Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. Організація і методика аудиту: Підручник. К.: Знання, 2006. 295 с.

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

ПЕТРОВА О.С., ШКАРАЛАТ В.А., СТУДЕНТИ*
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від ефективно організованої системи управління дебіторською заборгованістю.

Метою управління дебіторською заборгованістю є визначення оптимального її розміру і забезпечення своєчасної інкасації боргу. Отже, з метою ефективного управління дебіторською заборгованістю на підприємствах повинна розроблятися та реалізовуватися відповідна система управління або кредитна політика щодо покушців продукції.

Неблагополучним сигналом для підприємства є підвищення відносної частки дебіторської заборгованості в активах, старіння дебіторських рахунків, акумулювання великої величини дебіторської

---

* Науковий керівник: Малій О.Г. к.е.н., доцент

заборгованості відносно власного капіталу, зростання кредиторської заборгованості, переважання кредиторської заборгованості, відставання темпів зростання прибутку від темпів зростання виручки [3].

У процесі управління дебіторською заборгованістю можна виділити такі основні етапи.

На першому етапі аналізу оцінюється рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміка у попередньому періоді. Оцінка цього рівня здійснюється на основі визначення коефіцієнта залучення оборотних активів у дебіторську заборгованість [5].

На другому етапі аналізу визначаються середній період інкасації дебіторської заборгованості і кількість її оборотів у досліджуваному періоді (звичайно- рік).

На третьому етапі аналізу вивчається склад дебіторської заборгованості за окремими її видами. Необхідно побудувати таблицю складу та динаміки дебіторської заборгованості. На її основі визначається частка кожного виду дебіторської заборгованості у загальному її обсязі та досліджується динаміка зміни розміру кожного її виду [1].

На четвертому етапі аналізу оцінюється склад дебіторської заборгованості за окремими її „віковими” групами. Результати такого аналізу представляються у вигляді таблиці, а також графічно. Як табличний, так і графічний способи аналізу базуються на ранжуванні дебіторської заборгованості за строками виникнення. Щомісячне ведення такої таблиці дає можливість чітко уявити стан розрахунків зі споживачами і виявити прострочену заборгованість. Аналіз таблиці поліпшує проведення інвентаризації стану розрахунків з дебіторами.

Для оцінки стану дебіторської заборгованості важливо оцінити ймовірність виникнення та розмір безнадійних боргів. Така оцінка є п'ятим етапом аналізу дебіторської заборгованості. На основі ранжування дебіторської заборгованості за термінами її виникнення та статистичних розрахунків ймовірності безнадійних боргів для кожної вікової групи визначається сума безнадійних боргів. Дебіторській заборгованості кожної вікової групи відповідає певний відсоток безнадійних боргів. Із зростанням строків виникнення дебіторської заборгованості цей відсоток зростає.

На шостому етапі аналізу детально розглядається склад простроченої дебіторської заборгованості і середній "вік" простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості.

Аналіз дебіторської заборгованості передбачає контроль за

оборотністю засобів у розрахунках. Крім того, оцінка реального стану розрахунків з дебіторами на підприємстві передбачає використання табличного та графічного способів оцінки дебіторської заборгованості, а також з допомогою абсолютних та відносних показників, що розглядаються у динаміці (так званий R-аналіз) [4,6].

За даними бухгалтерської звітності можна визначити низку показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості.

Оборотність дебіторської заборгованості – показник, який показує наскільки швидко підприємство отримує платежі. Він розраховується як відношення чистої виручки від реалізації до середньої величини дебіторської заборгованості:

Для більш повної характеристики дебіторської заборгованості визначають її частку у загальному обсязі оборотних активів, яка представляє собою відношення загальної суми дебіторської заборгованості до поточних активів підприємства виражене у відсотках.

У складі джерел коштів підприємства частка належить позиковим коштам, у тому числі й кредиторській заборгованості. Як правило, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це доводить порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості [2].

У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Деякі економісти вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, адже підприємство залучає в оборот більше коштів, ніж вилучає з нього. Проте бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Ключовими завданнями політики управління дебіторською заборгованістю підприємства мають стати:

- визначення потенційно можливих дебіторів;
- формування принципів та умов надання товарного кредиту [7];
- визначення величини допустимих втрат при виникненні безнадійної заборгованості;
- розробка системи заходів, спрямованих на мінімізацію дебіторської заборгованості;
- створення ефективної системи обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості;
- обґрунтування політики рефінансування дебіторської заборгованості.

При формуванні політики управління дебіторською заборгованістю, підприємству можна надати такі рекомендації: орієнтація на більше число покущів з метою зменшення ризику несплати одним або декількома великими споживачами, контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості; залучення установ, які стягують борги; уникнення дебіторів з високим ступенем ризику; прогнозування наслідків зростання дебіторської заборгованості з позиції її впливу на фінансові результати.

Література.

1. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. 365с.

2. Малій О.Г. Оцінювання фінансового і ресурсного потенціалу за фінансовими показниками (на прикладі підприємства авіабудування). *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 206. С. 3-12.

3. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*, 2016. № 2. С. 71–74.

4. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання / [Чупіс А.В., Корецький М.Х., Кащенко О.Л. та ін.]; за ред. д.е.н., професора А.В. Чупіса. Суми: Видавництво «Довкілля», 2001. 404с.

5. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Р.А. Слав'юк – Київ: "Центр навчальної літератури", 2004. 460с.

6. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: Монографія / П.А. Стецюк. К.: ННЦ ІАЕ, 2009. 370с.

7. Фінансовий менеджмент : підручник / [Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ТИШЕНКО Ю.О., СТУДЕНТКА*

***ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Основні засоби є важливим елементом ресурсного потенціалу підприємств. Вони визначають обсяги та потужність виробництва,

---

* Науковий керівник – Дудник О.В., к.е.н., доцент